

THE MYSTERY OF ZEAL

Rashi

(11) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים לעבודת אלילים והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הפתוב ויחסו אחר אהרן (שמות 6): בקנאו את קנאתי בנקמו את נקמתי, בקצפו את הקצף שהיה לי לקצף. כל לשון "קנאה" הוא המתחרה לנקם נקמת דבר, אנפרנמנ"ט בלע"ז: (12) את בריתי שלום. שתהא לו לברית שלום. כאדם המחזיק טובה וחנות למי שעושה עמו טובה, אף כאן פרש לו הקדוש ברוך הוא שלומותיו: (13) והיתה לו בריתי זאת: ברית כהנת עולם. שאף על פי שקבר נתנה כהנה לזרעו של אהרן, לא נתנה אלא לאהרן ולבניו שנמשחו עמו ולתולדותיהם שיולדו אחר המשחתו, אבל פינחס שנולד קדם לכן ולא נמשח, לא בא לכלל כהנה עד כאן. וכן שנינו בזבחים, לא נתפחו פינחס עד שהרגו לזמרי (זבחים קא ע"ב): (14) ושם איש ישראל וגומר. במקום שיחס את הצדיק לשבת, יחס את הרשע לגנאי (תנחומא ב): נשיא בית אב לשמעני. לאחד מחמשת בתי אבות שהיו לשבט שמעון. דבר אחר, להודיע שבחו של פינחס, שאף על פי שזה היה נשיא, לא מנע את עצמו מלקנא לחלול השם, לכך הודיעה הפתוב מי הוא המכה: (טו) ושם האשה המכה וגומר. להודיע שנתתו של מדגנים, שהפקירו בת מלך לזנות כדי להחטיא את ישראל (שם): ראש אמות. אחד מחמשת מלכי מדגן "את אוי ואת רקס ואת צור וגומר" (להלן לא:ח), והוא היה חשוב מכלם, שנאמר "ראש אמות", ולפי שנהג בזיון בעצמו להפקיר בתו מנאו שלישי (תנחומא שם): (17) צרור. כמו "זכור", "שמור", לשון הנה, עליכם לאיב אותם:

Numbers 25.10-26.4

10 וידבר ד' אל-משה לאמר: 11 פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השׁיב את-זמתי מעל בני-ישראל בקנאו את-קנאתי בתוכם ולא-כליתי את-בני-ישראל בקנאתי: 12 לכן אמר הנני נתן לו את-בריתי שלום: 13 והיתה לו ולזרעו אהריו ברית כהנת עולם תנות אשר קנא לאלהיו ויכפר על-בני ישראל: 14 ושם איש ישראל המכה אשר הכה את-המדינית זמרי בן-סלוא נשיא בית-אב לשמעני: 15 ושם האשה המכה המדינית פזבי בת-צור ראש אמות בית-אב במדין הוא:

16 וידבר ד' אל-משה לאמר: 17 צרור את-המדינים והפיתם אותם: 18 כי-צורים הם לכם בזכליהם אשר-זבלו לכם על-דבר פעור ועל-דבר פזבי בת-נשיא מדין אמותם המכה ביום-המזגפה על-דבר פעור: 26.1 ויהי אהרי המזגפה

ויאמר יהוה אל-משה ואל אלעזר בן אהרן הכהן לאמר: 2 שאו את-ראשׁי כל-עדת בני-ישראל מבין עשרים שנה ומעלה לבית אבתם כל-יציא צבא בישראל: 3 וידבר משה ואלעזר הכהן אתם בערבבת מואב על-ירדן ירזו לאמר: 4 מבין עשרים שנה ומעלה כאשר צוה ד' את-משה ובני ישראל היצאים מארץ מצרים:

(18) כִּי צָרְרִים הִם לָכֶם וְגוֹמֵר עַל דְּבַר פְּעוֹר. שֶׁהִפְקִירוּ בְּנוֹתֵיהֶם לְזָנוֹת כְּדִי לְהִטְעוֹתְכֶם אַחַר פְּעוֹר. וְאֵת מוֹאֵב לֹא צָוָה לְהִשְׁמִיד, מִפְּנֵי רוֹת שֶׁהִיְתָה עֲתִידָה לְצֹאת מֵהֶם, כְּדֹאמְרֵינוּ בְּבַבְא קַמָּא (דף לח ע"ב): (26.1) וַיְהִי אַחֲרֵי הַמִּגְפָּה וְגוֹמֵר. מִשָּׁל לְרוּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ זְאֲבִים לְתוֹךְ עֲדָרוֹ וְהָרְגוּ בָּהֶן, וְהוּא מוֹנֶה אוֹתָן לִידַע מִנֵּן הַנוֹתְרוֹת. דְּבַר אַחַר, כְּשֶׁיֵּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְנִמְסְרוּ לַמֶּשֶׁה, נִמְסְרוּ לוֹ בְּמִנְיָן, עֲכָשׁוּ כְּשֶׁקָּרַב לְמוֹת וּלְהַחְזִיר צֶאֱנוּ, מִחֲזִירָם בְּמִנְיָן (תַּנְחוּמָא ד):

Babylonian Talmud, Sanhedrin 82 a-b

אמר רב חסדא: הבא לימלך - אין מורין לו. איתמר נמי, אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הבא לימלך - אין מורין לו. ולא עוד אלא, שאם פירש זמרי והרגו פנחס - נהרג עליו. נהפך זמרי והרגו לפנחס - אין נהרג עליו, שהר רודף הוא. (במדבר כ"ה) ויאמר משה אל שפטי ישראל וגו' הלך שבטו של שמעון אצל זמרי בן סלוא, אמרו לו: הן דנין דיני נפשות, ואתה יושב ושותק? מה עשה - עמד וקיבץ עשרים וארבעה אלף מישראל, והלך אצל כזבי, אמר לה: השמיעי לי - אמרה לו: בת מלך אני, וכן צוה לי אבי: לא תשמעי אלא לגדול שבהם. אמר לה: אף הוא נשיא שבט הוא, ולא עוד אלא שהוא גדול ממנו, שהוא שני לבטן והוא שלישי לבטן. תפשה בבלוריתה, והביאה אצל משה. אמר לו: בן עמרם זו אסורה או מותרת? ואם תאמר אסורה - בת יתרו מי התירה לך? נתעלמה ממנו הלכה, געו כולם בבכיה, והיינו דכתיב (במדבר כ"ה) והמה בכים פתח אהל מועד. וכתוב, (במדבר כ"ה) וירא פנחס בן אלעזר, מה ראה? - אמר רב: ראה מעשה, ונזכר הלכה. אמר לו: אחי אבי אבא, לא כך לימדתי ברדתך מהר סיני: הבעל את הנכרית קנאין פועין בו - אמר לו: קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא. ושמאל אמר: ראה (משלי כ"א) שאין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' - כל מקום שיש חילול השם - אין חולקין כבוד לרב... והיינו דכתיב (תהלים ק"ו) ויעמד פינחס ויפלל, אמר רבי אלעזר: ויתפלל לא נאמר, אלא ויפלל - מלמד כביכול שעשה פלילות עם קונו. בקשו מלאכי השרת לדחפו, אמר להן: הניחו לו, קנאי בן קנאי הוא, משיב חימה בן משיב חימה הוא. התחילו שבטים מבזין אותם: ראינם בן פוטי זה, שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל בא הכתוב ויחסו:

Numbers 25

10. And the Lord spoke to Moses, saying, 11. Phinehas, the son of Eleazar, the son of Aaron the priest, has turned my anger away from the people of Israel, while he was zealous for my sake among them, that I consumed not the people of Israel in my jealousy. 12. Therefore say, Behold, I give to him my covenant of peace; 13. And he shall have it, and his seed after him, the covenant of an everlasting priesthood; because he was zealous for his God, and made an atonement for the people of Israel. 14. And the name of the Israelite who was slain, who was slain with the Midianite woman, was Zimri, the son of Salu, a prince of a father's house among the Simeonites. 15. And the name of the Midianite woman who was slain was Cozbi, the daughter of Zur; he was chief over the people of a father's house in Midian. 16. And the Lord spoke to Moses, saying: 17. Harass the Midianites, and strike them; 18. For they harassed you with their wives, with which they have beguiled you in the matter of Peor, and in the matter of Cozbi, the daughter of a prince of Midian, their sister, which was slain in the day of the plague for Peor's sake. (Chapter 26) 1. And it came to pass after the plague

that the Lord spoke to Moses and to Eleazar the son of Aaron the priest, saying, 2. Take a census of all the congregation of the people of Israel, from twenty years old and upward, throughout their fathers' house, all who are able to go to war in Israel. 3. And Moses and Eleazar the priest spoke with them in the plains of Moab by the Jordan near Jericho, saying, 4. Take a census of the people, from twenty years old and upward; as the Lord commanded Moses and the people of Israel, which went forth out of the land of Egypt.